

41. møde i DANAK's sektorudvalg for kalibrering

10-08-2015

Sag 21-06-0001

mta

Tid: Tirsdag den 28. april 2015 kl. 10.30 - 14.30

Sted: DANAK, Dyregårdsvej 5B, 2740 Skovlunde

Deltagere: Jan Hald (JHA), DFM
Hans Peter Hansen (HPH), H. Lundbeck A/S
René Wilche (RW), Exova Metech A/S
Jørgen Meinertz (JM), Metrologic ApS
Jan Wrang (JW), Trescal A/S
Claudi Johansen (CJ) Sikkerhedsstyrelsen
Ole Tvede Larsen (OTL), FORCE Technology
Erik Øhlenschläger (EOE), DANAK
Marianne Tambo Andersen (MTA), DANAK
Jesper Høy (JH), DANAK

Afbud: Lars Bo Hammer (LBH), Kamstrup A/S

Referent: MTA

Referat tilsendt: Sektorudvalgets medlemmer

Der er stadig ikke udpeget en formand for udvalget, og mødet blev derfor i overensstemmelse med udvalgets regler, ledet af DANAK. EOE fungerede som mødeleder. Mødedeltagerne blev opfordret til at overveje at opstille som formandskandidat.

1. Fastlæggelse af dagsorden

Forslag til dagsorden var udsendt med mødeindkaldelsen og blev accepteret med tilføjelse af 3 emner til eventuelt:

- Temperatur – den udførte sammenligningskalibrering,
- Kalibrering af temperaturmålere i luft,
- Forespørgsel fra TKAK – omfang af tilsyn på sites.

2. Status for medlemmer af udvalget

Siden sidste møde er HPH og JN genudpeget.

Udløbsdato for JW, JAH og CJ er nært forestående. JW og JAH ønsker genudpegnings. De relevante organisationer vil blive kontaktet snarest muligt.

3. Godkendelse af referat fra udvalgets 40. møde den 25. november 2014.

Referat fra mødet blev godkendt, se også punkt 4.

4. Opfølgning på emner fra udvalgets 40. møde, som ikke er på dagsordenen som punkt.

Euramet kontaktpersoner

Liste over Euramet kontaktpersoner er stadig up to date. TA har fået denne liste, men der er ikke blevet rettet henvendelse til nogen af Euramet kontaktpersonerne. Sektorudvalget efterlyste idéer til, hvordan denne ressource kunne udnyttes bedre.

AML 18

Følgende kommentarer fra 39. møde gentages, da revision af AML 18 stadig er i gang:

- Fugtighedssalte vil ved næste revision blive sat ind under EA term: fugt.
- Partikeltællere er stadig under debat, om det skal under længde eller kemi. Det blev bemærket, at i EURAMET regi, så hører partikeltælling under Kemi.
- Placering af referencematerialer og partikeltælling vil blive taget op i forbindelse med revision af AML 18.

Ændringer til MID direktivet

Bekendtgørelse vedrørende MID forventes først sat i kraft i april 2016.

Kundeportal

Kundeportalen fungerer efter hensigten. Der er stadig små ændringsforslag, der mangler at blive implementeret, og der kommer stadig flere ændringsforslag til af forbedrende karakter.

Afvigelsesbehandling herunder rapportering til tide

Der er fokus på rapportering hver måned. Målet er nu, at 85 % af alle rapporter er fremsendt indenfor 28 dage efter besøgsdagen. I IP 7 er der anført 1 uge som normal dato for aflevering af den tekniske assessors(TA) rapport til DANAK. Alle TA'er er blevet informeret om dette via TA nyhedsbrev i marts 2015.

Sektorudvalget kom med eksempler på praksis for andre landes akkrediteringsorganer:

- SWEDAC: aflevering på besøgsdagen, hvor besøgene dog er længere.
- RVA (Holland): I kontrakten med TA anføres rapport skal afleveres senest 5 arbejdsdage efter besøg og dermed er der oprettet en mulighed for sanktioner.

5. Sager til orientering

5.1. Nationalt

5.1.1. DANAK's nye strategi

Handlingsplanerne er kun ændret lidt i forhold til det behandlede på november mødet, men strukturen i strategien er ændret

Emnerne er opdelt i de mål, som DANAK mener, at det er nødvendigt at opfylde for at være et nationalt akkrediteringsorgan. Disse er angivet som mål under missionen. De handlinger som DANAK vil udføre for at blive et endnu bedre akkrediteringsorgan – for at øge værdien af det vi laver – er angivet under visionen. Tanken er at strategien skal kunne udbygges til en ny resultatkontrakt med SIK, således at DANAK får fastlagt hvilke resultatkontraktmidler der vedrører driften – missionen og hvilke der vedrører udviklingen – visionen. Der skal opstilles kriterier for målene under missionen, således at opfyldelsen er målbar. Der skal ligeledes kunne angives målbare mål i de handlingsplaner, som der årligt skal udarbejdes for DANAK's udvikling mod visionen.

Sektorudvalget blev bedt om at se på strategien og

- Melde ind med eventuelle kommentarer til handlingsplanen
- Vurdere om man kan genkende DANAK i strategien.

Sektorudvalget efterlyste mere samarbejde mellem de tre parter: DANIAMet, der repræsenterer referencelaboratorierne, TKAK, der repræsenterer de akkrediterede laboratorier og DANAK.

Status er, at DANIAMet aldrig kontaktes af ledende assessor (LA) eller TA. DANAK deltager dog ved DANIAMet møder, såfremt der er emner, der er relevante. Liste over DANIAMet medlemmer foreslås sendt til TA. Liste over DANIAMet medlemmer foreslås sendt til TA.

JAH kommentar til referat:

DANIAMet's medlemmer er virksomheder, ikke enkeltpersoner. De personer, det vil være relevant at kontakte ved disse laboratorier/virksomheder er typisk EURAMET kontaktpersonerne. En liste over virksomhederne, der er medlem af DANIAMet, vil nok ikke hjælpe TA'erne meget.

DANAK deltager på samme måde ved erfagruppe møder i TKAK regie, hvor der er erfagrupeer på følgende områder:

- Tryk
- Flow
- Temperatur

Nogle erfagrupeer har et årligt kontingent.

Sektorudvalget foreslog, at DANAK havde deltagelse i møder i disse fora på handlingsplanen i strategien.

Sektorudvalget foreslog møder med TA samt eventuel opstilling af vejledninger for at harmonisere den tekniske bedømmelse. Her er DANAK allerede i gang med jævnlige TA møder.

Der blev stillet spørgsmål til, om ansvar for kompetenceudvikling alene kan være TA's ansvar. Sektorudvalget fremførte, at teknisk ekspertise fra DANIAMet kan øge det generelle videnniveau for TA.

Til næste møde vil der blive opstillet en status notat, der omhandler relationer på kalibreringsområdet herunder DANIAMet, TKAK og hvordan TA bedst kan udnytte dette. Samarbejde med DANIAMet og TKAK kunne høre ind under handlingsplan nr. 4 og kompetenceudvikling af TA hører under handlingsplan nr. 7 i strategien.

Sektorudvalget fandt at strategien beskrev DANAK godt, og beskrev udviklingen af DANAK godt. Det blev påpeget, at strategien i større grad kunne gøre klar, hvem der vil have glæden af den beskrevne værdiforøgelse.

5.1.2. Orientering om DANAK's prisstruktur

Grundet en overskud for regnskabet 2014 er der blevet ændret i DANAK's prisstruktur.

- De akkrediterede laboratorier, der er i Danmark, skal ikke længere betale udenlandske tekniske assessors transporttid og rejseomkostninger.
- Der er nu kun én takst pr. besøgsdag, hvilket er 2000 kr. Dette er en reduktion på 20 % på første besøgsdag, som er op mod 80 % af alle besøgsdage.
- TA's frokost skal fremover ikke betales af de akkrediterede laboratorier.

Sektorudvalget var enig i, at dette var en forbedring for de akkrediterede laboratorier.

5.1.3. Med eller uden DUT samt AML om momentnøgler - status

Der er stadig en AML på vej for momentnøgler, hvor to emner vil blive behandlet.

1. Tilspændingshastighed

2. Angivelse af U(CMC) med eller uden DUT

ad 1) DANAK vil indtil videre ikke kræve, at tilspændingshastigheden skal rapporteres. I stedet vil der blive fokuseret på, om kunden er orienteret og indforstået med den valgte kalibreringsprocedure, og om det kan have betydning for en erklæring om overensstemmelse. Kravet om, at proceduren skal aftales med kunden fremgår af ISO 17025, afsnit 4.4.1, der foreskriver, at den relevante metode skal vælges, og at det skal sikres, at den opfylder kundens behov.

ad 2) Der er en sammenligningskalibrering på vej på momentnøgler. Status er, at FORCE Technology vil stå for sammenligningskalibreringen, hvor alle danske akkrediterede laboratorier på området vil deltage. Der er ved at blive samlet de momentnøgler, der skal anvendes, som repræsenterer det bedst mulige udstyr dags dato. Ud fra resultatet af sammenligningskalibreringen vil de akkrediterede laboratorier kunne vurdere, om der kan opstilles en værdi for usikkerhedsbidraget fra DUT, der kan anvendes ved angivelse af U(CMC).

Denne værdi vil så blive beskrevet i en AML, som kan ændres løbende i takt med eventuelle tekniske fremskridt indenfor momentnøgler.

Sektorudvalget ser frem til at se resultatet af sammenligningskalibreringen. TKAK vil også følge forløbet.

5.2. Internationalt

5.2.1. *Orientering om arbejdet i EA og ILAC*

Den nyligt reviderede GUM er et af de største emner for de internationale fora. Hvad skal overgangen være? Der har været over 500 kommentarer til GUM fra NMI og ILAC.

Flere kritiske dokumenter's revision er stoppet grundet den reviderede GUM heriblandt ILAC G8 Guidelines on Reporting of Compliance with Specification samt DS/EN ISO 14253-1:2013 Geometriske produktspecifikationer (GPS) – Inspektion ved måling af emner og måleudstyr – del 1: Regler for påvisning af overensstemmelse eller ikke-overensstemmelse med specifikation.

Ændringen af GUM kan medføre store ændringer for laboratorierne, endog større end ISO 17025 revisionen.

5.2.2. *Orientering om ændring af ISO 17025.*

Revisionen er besluttet. Ifølge planen vil den reviderede ISO 17025 tidligst kunne udgives i 2018 som dansk standard. Strukturen vil være ny, da den vil følge CASCO retningslinier og have samme format som de andre CASCO standarder, fx ISO 17020. Fra Danmark deltager Peter Blinksbjerg, repræsentant for Eurolab, Europa, Leif Madsen, repræsentant for Eurolab, Danmark og Allan Munck, DANAK.

Første working draft forventes klar juni 2015 og næste møde er i sensommer 2015.

Revision af ISO 17043 afventer revision af ISO 17025.

ISO guide 34 vil nu blive til en CASCO standard ISO 17034.

5.2.3. *Orientering om revision af GUM .*

DANAK fremlagde eksempel på beregning af usikkerhed med ny og gammel GUM.

Den foreløbige holdning i ILAC er, at eksisterende akkrediterede laboratorier ikke skal lave deres usikkerhedsberegning om.

I den nye GUM vil man ikke kunne nøjes med 3 målinger til bestemmelse af en måleusikkerhed, hvilket har indflydelse på mange standarder og vejledninger på kalibreringsområdet.

ILAC vil sandsynligvis udvælge enkelte blandt de rapporteringsformer som den nye GUM giver mulighed for.

Sektorudvalget fremførte, at fjernelse af u_{eff} i den nye GUM var en fordel og pædagogisk godt.

5.2.4. Orientering om de nye Euramet Guidelines.

Tre Euramet guidelines er revideret:

Nr. 13 [Guidelines on the Calibration of Temperature Block Calibrators](#)

Nr. 15 [Guidelines on the Calibration of Digital Multimeters](#)

Nr. 20 [Calibration of Temperature and / or Humidity Enclosures](#)

Disse vil blive fremsendt til TA

5.3. Øvrige emner

5.3.1. Tolkning af ISO 17025 5.4.2 Laboratoriets valg af egnede metoder.

JM gennemgik resultater fra kalibrering af flere stk. længdemåleudstyr, som var blevet sendt til flere akkrediterede laboratorier. JM lovede at sende resultatet til de forskellige laboratorier, der udførte kalibreringerne, når alt var færdigbehandlet. De enkelte laboratorier orienterer DANAK. Formålet havde været at se på 1) sporbarhed, 2) kalibreringsudstyr, og 3) usikkerhedsberegning.

Hovedkonklusion var, at der ikke var angivet den seneste udgivet ISO standard på området, men en tidligere udgave af standarden. Årsagen er sandsynligvis den manglende anførelse af specifikationer, som var i den forrige udgave af standarden.

Spørgsmålet er hvad, der skal anføres i webtool og på kalibreringscertifikater.

Krav skal som regel komme fra kunden selv, men kunden er tit ikke i stand til at formulere disse. Det kan være en mellem løsning at referere til DIN standarden på samme område, som lister krav til kalibreringen.

FVM vil revidere egne vejledninger med MPE til kalibrering af håndholdt måleudstyr, og JM vil præsentere nogle af dem på næste møde.

På mødet var det også klart, at der var laboratorier, der ikke angav årstal på de gældende standarder. DANAK har dog den holdning, at det årstal skal angives, og specielt indenfor de laboratorier, der arbejder indenfor legal metrologi. Til gengæld er der ikke krav om årstal på de interne metoder, som også skal angives. Dette emne vil blive taget op af DANAK på akkrediteringsdagen 2015.

5.3.2. Kalibrering af lufttemperatur.

Kalibrering af temperaturmålere i klimakamre er ikke altid anført som en særskilt linie i webtool. Her kan der være anført kalibrering af temperaturmålere generelt uden anførelse af væskebad, og der er så anført U(CMC) for kalibrering i væskebadet. Dette er historisk betinget.

DANAK vil informere om den separate term for kalibrering af temperaturmålere i luft (klimakammer) på akkrediteringsdagen 2015 og overfor kunder, der fortager kalibrering af temperaturmålere i luft. Sektorudvalget syntes, at det var en god idé.

5.3.3. TKAK: omfang af DANAK tilsyn på sites

TKAK har fra laboratorier i udlandet erfaret, at der ikke er så skarpe regler omkring tilsyn på alle sites ved et tilsynsbesøg. Der ønskes en debat om dette.

Der er også tilfælde, hvor der udføres kalibrering på et andet (fast) site, men alle data og vedligeholdelse af udstyr er centralt. Det bør også være en parameter, der indgår i fastlæggelse af omfang af et tilsyn. DANAK vil undersøge denne problematik og foretage en afklaring af, hvordan der pt. samples mellem sites. DANAKs nuværende interne procedurer tillader faktisk sampling mellem sites.

Dette vil være emne på næste møde.

6. Eventuelt, herunder fastlæggelse af næste møde

Næste møde blev fastlagt til mandag den 23. november 2015.

Emner til næste møde vil blandt andet være:

- Orientering om ændring af ISO 17025.
- Med eller uden DUT samt AML om momentnøgler – status.
- FVM vejledninger til kalibrering af håndholdt måleudstyr.
- Omfang af DANAK tilsyn på sites.

Marianne Tambo Andersen
e-post: mta@danak.dk
tlf. dir.: 77 33 95 65